

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-110-7-81>

**ОСНОВНІ ВИДИ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА»
(БАКАЛАВРСЬКИЙ РІВЕНЬ)**

Малиновська О. Л.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Державний вищий навчальний заклад
«Національний лісотехнічний університет України»*

Масон С. Р.

*старший викладач кафедри іноземних мов
Державний вищий навчальний заклад
«Національний лісотехнічний університет України»*

Чаплик О. А.

*старший викладач кафедри іноземних мов
Державний вищий навчальний заклад
«Національний лісотехнічний університет України»
м. Львів, Україна*

Навчальна дисципліна «Іноземна мова» є важливою складовою системи підготовки майбутніх спеціалістів у немовних вищих навчальних закладах, що зумовлено тенденцією до світової інтеграції, розширенням культурного та наукового обміну, росту міжнародного економічного співробітництва. Виходячи з цього, виникає потреба у підготовці таких фахівців, які б гідно посіли місце у міжнародному розподілі праці. Дана навчальна дисципліна базується на активізації, систематизації та узагальненні знань на теоретичному на фундаментальному рівнях. Метою та завданням навчальної дисципліни «Іноземна мова» є: формування необхідної комунікативної спроможності у сферах ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, яка передбачає вміння та здатність студента: володіти відповідними комунікативними навичками у ході різних ситуацій спілкування на загальні теми, володіти композиційно-мовленнєвими формами іншомовного мовлення, чітко дотримуватись когезивно-когерентних зв'язків у потоці іншомовного мов-

лення, доводити свою точку зору щодо проблеми, яка обговорюється (висловлювати опис, доказ, аргументацію, оцінку, заперечення тощо). Здатність орієнтуватися у різних комунікативних ситуаціях, володіючи лінгвальними та паралінгвальними засобами спілкування, формувати у собі поведінку полікультурної особистості; адаптуватися до культури країни, мова якої вивчається, адекватно сприймати наявність міжкультурних відмінностей.

Перш, ніж перейти до розгляду основних видів компетентностей для навчальної дисципліни «Іноземна мова», слід уточнити сутність понять «компетенція» і «компетентність», які доволі часто плутають, а в окремих випадках – отождоковують. Незважаючи на те, що ці поняття, звісно, мають свої точки дотику, однак вони є абсолютно різними за своєю сутністю. «Компетенція» – це свого роду вимога до освітньої підготовки якостей особистості, «компетентність» – це завжди результат на поставлену освітню вимогу. Звідси можна стверджувати, що «компетентність» – це володіння/оволодіння певною компетенцією. Іншими словами, «компетенція» виступає як категорія «знати», а «компетентність» – як категорія «вміти» (вміти використовувати відповідні знання, вміння і навички в освітньо-навчальній та професійній діяльності) [1, с. 53].

Отже, компетентність є результатом набуття компетенцій і має складовий елемент готовності до ситуації, до виконання поставленої задачі через перехід від якості знання до якості діяльності [2, с. 75].

Таким чином, у якості діяльності, як результат програмних вимог навчальної дисципліни «Іноземна мова», ми виділяємо наступні види компетентностей: **Лінгвістична компетентність** – володіння фонетичними, артикуляційними, орфографічними, лексичними, граматичними, синтактико-стилістичними навичками. **Комунікативна компетентність** – володіння усним мовленням: монологічним, діалогічним, полілогічним. **Соціокультурна компетентність** – володіння необхідними соціокультурними знаннями про країну, мова якої вивчається та вміння використовувати їх у ході іншомовного спілкування. Вміння гідно представляти свою країну та її культуру іноземною мовою. **Компенсаційна компетентність** – вміння виходити із становища в умовах дефіциту мовних та мовленнєвих засобів щодо отримання та передачі інформації. **Навчально-пізнавальна компетентність** – навички самостійної роботи з іншомовним матеріалом, в т.ч із використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). **Мотиваційна компетентність** – здатність усвідомлювати мету і завдання навчання, вміння правильно організувати свою навчальну роботу, формування

позитивного ставлення до навчального процесу в цілому, не зупинятись на досягнутому, здатність бачити свої успішні перспективи, як результат освітнього процесу загалом. **Когнітивна компетентність** – готовність до постійного підвищення навчально-освітнього рівня, бажання та здатність до реалізації особистісного потенціалу та розвитку, здатність до саморозвитку та самостійної пізнавальної діяльності. **Дискурсивна компетентність** – здатність продукувати іншомовну надфразову єдність – цілісні, логічні висловлювання. Здатність дотримуватись принципів когезії та когерентності у потоці іншомовного мовлення з метою побудови та інтерпретації зв'язного тексту. **Комп'ютерна та мультимедійна компетентність** – здатність оволодівати сучасними мультимедійними знаннями, навичками та інноваційними методами навчання; навчатися за допомогою засобів мультимедіа та здатність створювати власний іншомовний мультимедійний контент. **Соціально-інформаційна компетентність** – володіння ІКТ та здатність аналізувати інформацію у засобах масової інформації. **Інтерактивна компетентність** – здатність навчатися за допомогою інтерактивних методів навчання, здатність до активізації іншомовної пізнавальної діяльності за допомогою активного спілкування (робота в парах, рольові ігри, дискусія, полеміка, здатність до моделювання різних іншомовних ситуативних контекстів мовленнєвої взаємодії відповідно до комунікативного наміру та прагматичної установки відправника тексту зокрема та дидактичної мети загалом). **Міжкультурна компетентність** – здатність долати бар'єри і труднощі при зіткненні з чужою культурою та її носіями, здатність проявляти толерантність до стереотипів чужої культури. Здатність адаптуватися до культури країни, мова якої вивчається, адекватно сприймати наявність міжкультурних відмінностей. **Міжкультурно-інтеграційна компетентність** – здатність формувати у собі поведінку полікультурної особистості, здатність запозичення правил, норм поведінки, культурних цінностей на такому рівні, що сприймаються, як рідні. **Науково-пізнавальна компетентність** – здатність до абстрактного мислення: аналізу, синтезу, індукції, дедукції та вміння оперувати ними. Здатність використовувати у своєму мовленні різні композиційно-мовленнєві форми (КМФ): умовиводи, міркування, опис, трактування, заперечення, критику, доказ, підтвердження, оцінювання тощо. **Емоційна компетентність** – вміння керувати своїми емоціями, вміння розпізнавати та прогнозувати емоції свого співрозмовника, здатність до емоційного відгуку із використанням у своєму мовленні емоційно-оцінної лексики, в т.ч. меліоративної та пейоративної. **Екологічна компетент-**

ність – здатність забезпечити гармонійну взаємодію з природним довкіллям в усіх сферах життєдіяльності; бути обізнаним з проблемами довкілля країни, мова якої вивчається. **Загальнокультурна та гуманістична компетентність** – адекватно сприймати духовно-моральні основи життя народу, мова якого вивчається, бути обізнаним у його побутовій та культурній сферах. Формувати гуманістичний світогляд, моральні та естетичні цінності, особистісні риси громадянина України, який сприймає і поділяє національні та загальнолюдські цінності, відчуває свою приналежність до європейської спільноти.

Усі вищезгадані нами види компетентностей по суті являють собою концепцію сучасної мовної освіти в Україні, стратегічною метою якої є - формування високоосвіченої, інтелігентної, самодостатньої творчої особистості з інноваційним типом мислення і діяльності, здатної гідно відповісти на виклики цивілізації [3, с. 157].

Література:

1. Ванівська О. М., Малиновська О. Л., Преснер Р. Б. Класифікація ключових програмних компетентностей як основа оволодіння іншомовною комунікацією. *Педагогічні науки. Збірник наукових праць Херсонського держ. ун-ту*, – Вип. LXXX, Том 3. Херсон, 2017. С. 51–56.
2. Леонтьян М. А. Поняття «компетенція» і «компетентність» у теорії освіти. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер.: Педагогіка*. 2012. Т. 188. Вип. 176. С. 73–75.
3. Малиновська О. Л., Масон С. Р. Навчальні матеріали за професійним спрямуванням у системі викладання іноземної мови студентам лісотехнічного профілю. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018, т. 28, № 5. С. 157–159.